

**UCHWAŁA NR XXXV/423/2022
RADY MIEJSKIEJ W KRAPKOWICACH**

z dnia 24 lutego 2022 r.

w sprawie przyjęcia gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na lata 2022-2025, stanowiącego część składową strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Krapkowice na lata 2016-2025.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2021r., poz. 1372 ze zm.), art. 4¹ ust. 2, 2a ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.) oraz art. 21 pkt 2 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 2469) Rada Miejska w Krapkowicach uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na lata 2022-2025 stanowiący część składową strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Krapkowice na lata 2016-2025 jako załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Tracą moc:

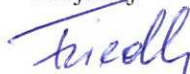
- 1) uchwała Nr XXXIII/400/2021 Rady Miejskiej w Krapkowicach z dnia 16 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na rok 2022, stanowiącego część składową strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Krapkowice na lata 2016-2025;
- 2) uchwała Nr XXXIII/401/2021 Rady Miejskiej w Krapkowicach z dnia 16 grudnia 2021 r., w sprawie przyjęcia gminnego programu przeciwdziałania narkomanii na 2022 r., stanowiącego część składową strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Krapkowice na lata 2016-2025.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Krapkowic.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy w Krapkowicach.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2022 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Bernard Friedla

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DO NA LATA 2022 - 2025
stanowiący część składową strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Krapkowice
na lata 2016-2025**

WSTĘP

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) w związku z art. 4¹ ust. 1-2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.) oraz art. 10 ust. 1-3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw, zakłada utworzenie przez połączenie Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN) i Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) **Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom**, które prowadzić będzie działalność w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych oraz będzie analizowała i kontrolowała realizację działań podejmowanych w danym roku przez samorząd gminny w ramach programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. W uwagi na powyższe jedynie do dnia 31.03.2022 r. obowiązuje uchwalony w grudniu 2021 r. dotychczasowy gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a także program przeciwdziałania narkomanii.

- Wśród okoliczności sprzyjających sięganiu po alkohol, uczniowie najczęściej wskazywali okres wakacyjny. Osoby, które przyznały się do picia alkoholu najczęściej deklarowały, że spożywały alkohol tylko raz (50,00%).
- Spośród osób mających za sobą inicjację nikotynową, 42,11% uczniów klas siódmych i ósmych zapaliło pierwszego papierosa za namową osób trzecich.
- Wielu ankietowanych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości poszerzają się wraz z wiekiem badanych. Poniższa tabela obrazuje procent znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne wśród uczniów.

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spożywanie alkoholu	22,68%	57,24%
Palenie papierosów	40,21%	70,07%
Zażywanie narkotyków	4,12%	14,80%

Tabela 20. Znajomość osób zażywających substancje psychoaktywne

Wraz z wiekiem wzrasta również możliwość dostępu do substancji psychoaktywnych. Poniższa tabela obrazuje ocenę dostępności substancji psychoaktywnych przez uczniów poszczególnych klas.

Dostępność substancji psychoaktywnych	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Zakup alkoholu		
- bardzo łatwy	7,22%	14,14%
- raczej łatwy	8,25%	8,55%
Zakup papierosów		
- bardzo łatwy	5,15%	16,12%
- raczej łatwy	6,19%	16,45%

Podstawy Prawne Programu:

Ustawy:

- z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.)
- z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.);
- z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.);
- z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 1956 ze zm.);
- z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 711 ze zm.).

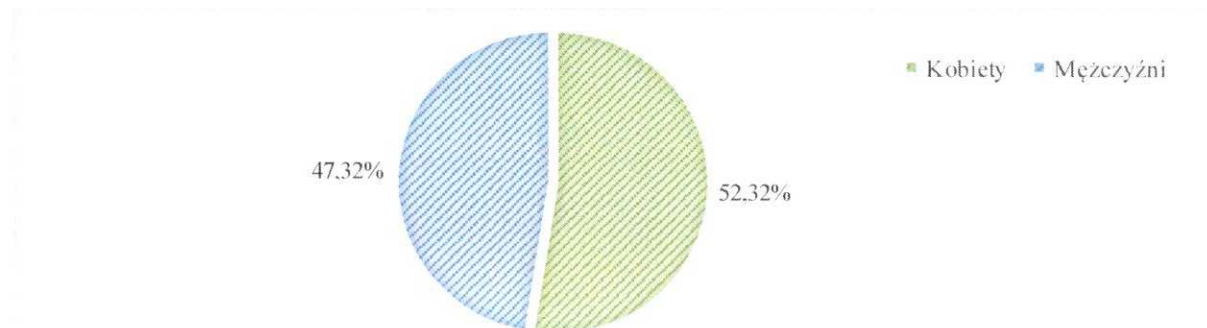
Programy krajowe:

- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025

CZĘŚĆ I Ogólna charakterystyka gminy Krapkowice

Położenie, dane administracyjne, dane demograficzne

Gmina Krapkowice to gmina miejsko-wiejska, położona w województwie opolskim, w powiecie krapkowickim. Zgodnie z danymi UMiG na dzień 31 grudnia 2021 r. gmina Krapkowice liczyła 21 485 mieszkańców; z czego 52,32% stanowią kobiety (11 240), a 47,68% mężczyźni. (10 245).

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć

Przyrost naturalny:

Gminę Krapkowice charakteryzuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec roku 2021 wyniósł -188. Uściślając, w 2021 roku w gminie odnotowano 143 urodzeń dzieci; w tym 81 dziewcząt oraz 62 chłopców. W tym samym czasie doszło do 331 zgonów.

Migracje ludności:

W 2021 roku na terenie gminy Krapkowice zarejestrowano 507 zameldowań na pobyt stały (w tym 5 cudzoziemców). Odnotowano 134 zameldowania z poza gminy Krapkowice. W 2021 r z pobytu stałego odnotowano 917 wymeldowań (w tym 3 cudzoziemców). Na pobyt czasowy zarejestrowano 550 zameldowań (w tym 382 cudzoziemców), natomiast z pobytu czasowego odnotowano 140 wymeldowań (w tym 78 cudzoziemców).

Rynek pracy:

Dane statystyczne GUS na koniec roku 2020 wskazują, że 60,30% mieszkańców z terenu gminy Krapkowice jest w wieku produkcyjnym, 14,90% w wieku przedprodukcyjnym, a 24,80% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2020, w gminie Krapkowice pracowało 386 osób na 1 000 ludności. Ogółem 8 619 osób. 31,09% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 68,91% mężczyźni – brak aktualnych danych GUS.

Na koniec czerwca 2021 r. zgodnie z danymi GUS w gminie Krapkowice zarejestrowane były 573 osoby bezrobotne, w tym: 366 kobiet oraz 207 mężczyzn. Udział bezrobotnych do 25 roku życia stanowił 80 osób, w wieku do 30 roku życia 145, do 50 roku życia 169, natomiast osoby trwale bezrobotne to 338 osób.

Zasoby gminy w obszarze zdrowia i pomocy społecznej

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Krapkowicach
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krapkowicach
- Poradnia Leczenia Uzależnień ul. Jagiellońska w Krapkowicach
- Poradnia Leczenie Uzależnień i Współuzależnień ul. Szkolna w Krapkowicach
- Punkt Konsultacyjno – Terapeutyczny ul. Krasickiego 4 w Krapkowicach
- Świetlice środowiskowe (prowadzenie zajęć opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci i młodzieży)
- Klub Abstynenta - w Punkcie Konsultacyjnym ul. Krasickiego 4 w Krapkowicach (Grupa AA, Grupa AI- Anon)
- Stowarzyszenie Trzeźwościowo -Turystyczne w Krapkowicach

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Krapkowice

LATA	2019	2020	2021
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	44	44	44
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	22	22	20

Tabela 1. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Krapkowice.

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% w gminie Krapkowice

LATA	2019	2020	2021
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	40	42	40
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	16	17	15

Tabela 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% w gminie Krapkowice

Działania Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krapkowicach w latach 2019-2021

LATA	2019	2020	2021
Liczba posiedzeń	20	19	19
Liczba rozpatrzonych spraw dotyczących kierowania osób uzależnionych na leczenie odwykowe	74	86	121
Liczba wniosków o objęcie leczeniem odwykowym	17	33	34
Liczba skierowań do biegłego sądowego	12	21	26
Liczba wniosków skierowanych do sądu	6	6	20
Liczba osób skierowanych do poradni odwykowej	15	16	27
Liczba spraw umorzonych i zamkniętych	7	11	15
Zaopiniowane podania o zezwolenie na sprzedaż alkoholu	27	11	19
Liczba założonych kart „A” w ramach procedury „Niebieskie Karty”	3	13	6
Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży alkoholu	10	9	7
Liczba powołań do grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	28	28	40
Liczba powołań do obrad plenarnych Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	4	4	4

Tabela 3. Działania Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krapkowicach w latach 2019-2021

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Krapkowicach

LATA	2019	2020	2021
Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej	683	793	642
Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej, objętych pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego z członków rodziny	41	46	47
Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej, objętych pomocą z powodu problemu narkotykowego	1	5	7
Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej, objętych pomocą z powodu przemocy w rodzinie	6	6	8

Tabela 4. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Krapkowicach

Działalność Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin

Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin

LATA	2019	2020	2021
Osoby z problemem alkoholowym	40	40	55
Dorośli członkowie rodziny - osoby współuzależnione od alkoholu	28	26	25
Osoby doznające przemocy w rodzinie	11	9	42
Osoby stosujące przemoc w rodzinie	10	5	0

Tabela 5. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin

Poradnie odwykowe w Krapkowicach

Poradnia Leczenia Uzależnień ul. Jagiellońska w Krapkowicach	2019	2020	2021
Liczba osób	210	76	79

Tabela 6. Liczba osób, które skorzystały z terapii

Poradnia Leczenie Uzależnień i Współuzależnień ul. Szkolna 3 w Krapkowicach	2019	2020	2021
Liczba osób	71	52 (w tym online)	63

Tabela 7. Liczba osób, które skorzystały z terapii

Działalność Klubu Abstynenta: Grupa AA i Al-Anon, Stowarzyszenie Trzeźwościowo-Turystyczne

W roku 2021 – członkowie grupy AA spotkali się 2 razy w tygodniu. Łącznie grupa liczy 60 osób. Grupa Al-Anon liczy łącznie 26 osób. W czasie nasilenia epidemii Covid 19 grupa nie spotykała się.

Członkowie Stowarzyszenia Trzeźwościowo Turystycznego w 2021 r spotykali się dwa razy w tygodniu, Stowarzyszenie liczy 50 osób. Celem stowarzyszenia jest udzielanie pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym od alkoholu, środków psychoaktywnych, uzależnionym behawioralnie, osobom współuzależnionym, bądź w jakikolwiek inny sposób dotkniętych skutkami nadużywania alkoholu, środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych. Udzielanie pomocy osobom w psychicznym, społecznym, fizycznym niwelowaniu strat spowodowanych uzależnieniem od środków psychoaktywnych, alkoholu, bądź jego nadużywaniem. Działanie na rzecz ochrony zdrowia poprzez udzielanie pomocy i informacji dotyczących możliwości, metod i sposobów leczenia osobom uzależnionym. Współdziałanie w zakresie poszerzenia oferty i zwiększenia atrakcyjności imprez rekreacyjnych, kulturalno – rozrywkowych i sportowych, oraz wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych. W 2021 r Stowarzyszenie Trzeźwościowo Turystyczne zorganizowało dwutygodniowe wczasy dla seniorów i członków stowarzyszenia, członków AA w miejscowości Darłówek – uczestniczyło łącznie 46 osób. Zorganizowało czterodniową Wycieczkę krajoznawczą Lublina, Zamościa, Majdanku, Sandomierza oraz Doliny Roztoczy – uczestniczyło 56 osób. Ponadto zorganizowało wycieczkę do ogrodów botanicznych w Wojśławicach i Kłodzku, dwudniową wycieczkę do Międzygórza i Polanicy Zdrój. W grudniu zorganizowano mikołajkowy wyjazd z rodzinami do Zakopanego – w wycieczkach każdorazowo uczestniczyło 56 osób. W ramach Miesiąca Seniora oraz w ramach współpracy z gminą Krapkowice trzykrotnie organizowano wyjazdy i wycieczki do Moszna i w teren gminy Strzeleczyki.

W roku 2020 - spotkania odbywały się 3 razy w tygodniu. Grupa AA liczyła 40 osób, Al-Anon 26 osób.

W roku 2019 - spotkania odbywały się 3 razy w tygodniu. Grupa AA liczyła 40 osób, Al-Anon 20 osób.

Działalność Świetlic środowiskowych na terenie gminy Krapkowice

W gminie Krapkowice funkcjonowały 3 świetlice środowiskowe. Świetlice zapewniają dzieciom i młodzieży opiekę w godzinach popołudniowych. W ramach dożywiania dzieci otrzymują podwieczorek. W świetlicach prowadzona jest działalność profilaktyczna z elementami socjoterapii.

Świetlice środowiskowe	2019	2020	2021
Ściborowice	45	48	8
Krapkowice ul. Damrota 2	60	20	27
w sumie	117	68	35

Tabela 8. Liczba dzieci, które otrzymały wsparcie w ramach działalności Świetlic środowiskowych w latach 2019-2021

Przemoc w rodzinie – Procedura „Niebieskie Karty” w latach 2019-2021 **Procedura „Niebieskie Karty”:**

W związku z procedurą „Niebieska Karta”	2019	2020	2021
Wpłynęło ogółem:	49	43	53
Wpłynęło z Ośrodka Pomocy Społecznej	7	10	10
Wpłynęło z Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	3	13	7
Wpłynęło z Placówek Służby Zdrowia	0	0	0
Wpłynęło z policji	36	19	35
Wpłynęło z placówek oświatowych	1	0	1

Tabela 9. Procedura "Niebieskie Karty"

Osoby doświadczające i stosujące przemoc w rodzinie w związku z procedurą NK:

Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie:	2019	2020	2021
Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie (ogółem), w tym:	142	95	122
Kobiety	68	54	68
Mężczyźni	13	7	1
Małoletnie dzieci	61	34	53
Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem), w tym:	46	34	80
Kobiety	4	3	2
Mężczyźni	42	31	77
Małoletnie dzieci	0	0	1

Tabela 10. Osoby doświadczające i stosujące przemoc w związku z procedurą NK

Stan bezpieczeństwa na terenie gminy

Bezpieczeństwo stanowi nieodłączny element funkcjonowania społeczności lokalnych, wyraża się ono w zaspokojeniu podstawowych jego potrzeb w tym potrzeby bycia bezpiecznym w sensie podmiotowym jak i przedmiotowym. Szczególne zadania w tym obszarze pełni samorząd terytorialny, którego zasadniczym celem jest między innymi zapewnianie bezpieczeństwa na swoim obszarze działania. Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców danej jednostki terytorialnej są jednym z czynników rozwojowych i zarazem jej atrakcyjności. Z kolei brak zaspokojenia potrzeby bezpieczeństwa odczuwany przez mieszkańców i przedsiębiorców, to główny powód ich odpływu¹.

Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w roku:	2019	2020	2021
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	43	44	31

¹ http://studium.kutno.pl/wp-content/uploads/2017/04/Hoffmann_T_Studium_nr_3_2015.pdf

Prowadzenie pojazdów i rowerów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	123	88	103
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	8	4	5
Przestępstwa drogowe	50	68	59
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	254	205	122
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	14	4	4

Tabela 11. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.

Przestępstwa na terenie gminy	2019	2020	2021
kradzież z włamaniem	79	55	76
Kradzież mienia	62	66	72
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	16	16	5
Przestępstwa narkotykowe	50	55	23
Bójki, pobicia	5	1	0
uszkodzenie mienia	15	20	12
Rozboje i wymuszenia	7	1	4
kradzież mienia	47	66	72
Uszczerbek na zdrowiu	7	4	10

Tabela 12. Przestępstwa na terenie gminy Krapkowice

Problem alkoholizmu i uzależnień w świadomości dorosłych mieszkańców gminy Krapkowice

W planowaniu i prowadzeniu działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych bardzo ważne jest rozpoznanie skali problemu, struktury spożycia napojów alkoholowych oraz zaburzeń życia społecznego i rodzinnego nimi wywołanych. Jednocześnie zgromadzenie danych statystycznych w zakresie uzależnienia nie daje rzeczywistego wyobrażenia o dynamice zjawiska ze względu na „wrażliwość” danych w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych.

Realizowane na przełomie września i listopada br. badania na potrzeby Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych wśród badanych dorosłych miały na celu zbadanie lokalnych zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności takich, jak:

1. spożywanie alkoholu, uzależnienie od alkoholu;
2. rozpowszechnienie oraz dostępność narkotyków w środowisku;
3. przemoc w rodzinie, zachowania agresywne;
4. postawy wobec palenia papierosów.

Badanie zostało przeprowadzone na grupie reprezentatywnej 589 dorosłych mieszkańców z terenu gminy Krapkowice wśród których byli rodzice uczniów szkół podstawowych, pracownicy oświatowi, pracownicy instytucji pomocowych. W badaniu wzięli również uczniowie szkół podstawowych z klas V, VI, VII i VIII, łącznie 401 uczniów. Badanie związane z uzyskaniem informacji do Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych było zróżnicowane pod względem wieku, wykształcenia, aktywności zawodowej, ilości osób zamieszkujących we wspólnym gospodarstwie domowym.

Pod uwagę wzięto również sprzedawców napojów alkoholowych z terenu gminy Krapkowice w celu analizy postaw sprzedawców względem takich zagadnień jak:

1. spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży;
2. sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym;
3. znajomość przypadków sprzedaży papierosów i alkoholu nieletnim;
4. przestrzeganie zasad sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.

Problemy społeczne	Ważność problemu
Alkoholizm	3,58
Narkomania	3,20
Wzrost przestępczości	3,31
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	3,21
Bezrobocie	3,37
Ubóstwo	3,46

Tabela 13. Ocena ważności problemów społecznych na terenie gminy Krapkowice

Jak wynika z badań przeprowadzonych w 2021r, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej, po raz kolejny usytuowali problem alkoholizmu, którego ważność ocenili na poziomie 3,58. (waga punktowa wynosiła 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”). Najwyższa pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

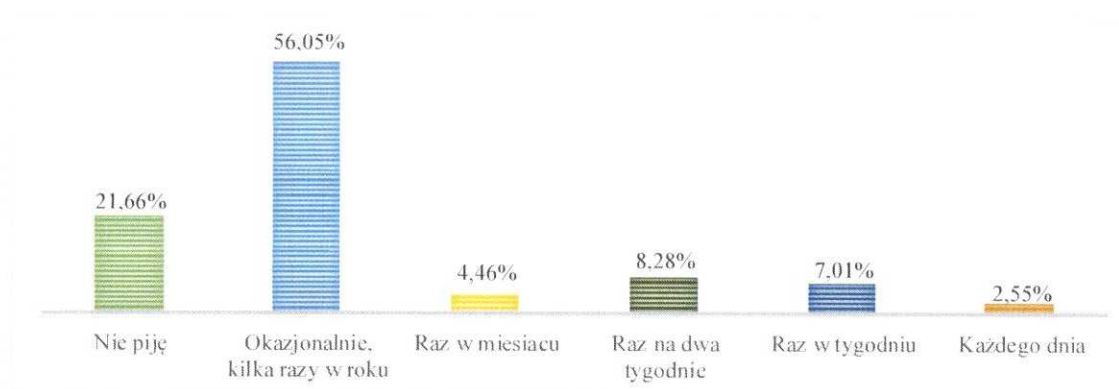
Porównując badania przeprowadzone w 2018 r. do aktualnych nie zmieniła się hierarchia problemów społecznych w świadomości dorosłych mieszkańców Krapkowic. Natomiast nastąpiła wyraźna zmiana wobec problemów istotnych w 2018 r tj. narkomania i zanieczyszczenie środowiska na rzecz bezrobocia i ubóstwa jako aktualnie bardzo istotne problemy społeczne.

Badania CBOS na rok 2019 pokazują, że ponad połowa Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, mniej niż co dziesiąty badany spożywa go często (8%), a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub w ogóle nie bierze go do ust (33%). W stosunku do badania z 2010 roku nieznacznie zmniejszył się odsetek deklarujących częste picie (z 11% do 8%), a nieco więcej ubyło całkowitych abstynentów (z 22% do 16%).

Wzrósł więc udział osób spożywających alkohol czasami, z dobrej okazji, ale nie często (z 50% do 56%). Odsetek ten jest obecnie najwyższy, odkąd monitorujemy tę kwestię.²

Niestety spożywanie alkoholu niesie za sobą daleko idące szkody. Nie sposób je wszystkie wymienić, ale warto wspomnieć choćby o zdrowotnej degradacji pijących (alkohol uważany jest za jeden z ważniejszych czynników zwiększających ryzyko przedwczesnego zgonu, szczególnie wśród mężczyzn). Powoduje on także szkody społeczne (przestępstwa, wypadki drogowe, przemoc, rozpad rodziny) oraz ekonomiczne. Pomimo, iż wyżej wymienione szkody są daleko idące i wymiennie (finansowo) bardzo wysokie, ciągle nie udaje się opanować zjawiska nadmiernego spożywania alkoholu, zarówno wśród dorosłych, jak i młodszych mieszkańców naszego kraju.

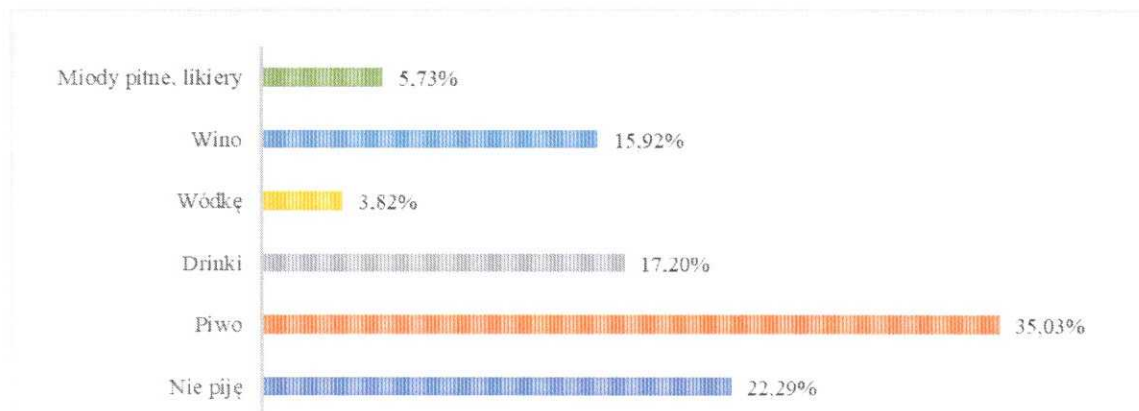
Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców z terenu gminy Krapkowice, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najlichniesza grupa ankietowanych tj. 56,05% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku. 21,66% zadeklarowało abstynencję, natomiast pozostałe osoby przyznały się do spożywania alkoholu z większą częstotliwością tj. raz w miesiącu lub częściej.

Wykres 2. Jak często spożywa Pan/Pani alkohol?

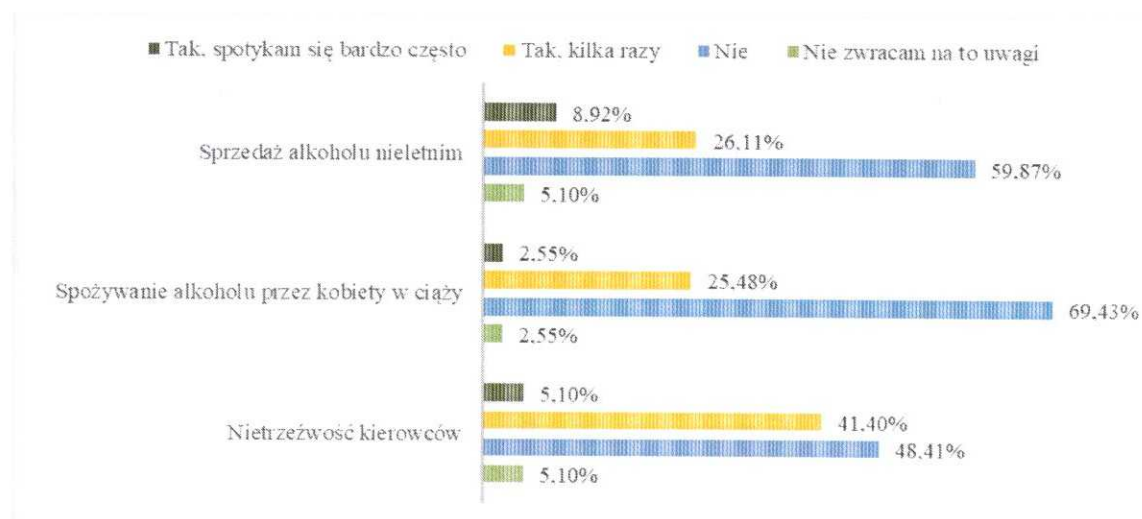
² CBOS, *Konsumpcja alkoholu w Polsce*, Warszawa 2019

W odpowiedzi na pytanie odnośnie rodzaju spożywanego alkoholu, respondenci najczęściej wskazywali, że piją piwo. Odpowiedź tę wybrało 35,03% ogółu badanych. Kolejno 17,20% wskazało na drinki. Idąc dalej, 15,92% preferuje wino. 5,73% wskazało na miody pitne oraz likiery, a pozostałe 3,82% wybiera wódkę.

Wykres 3. Jaki rodzaj alkoholu spożywa Pan/Pani najczęściej?

Gdy zapytano mieszkańców o to czy spotkali się kiedykolwiek ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców na terenie gminy Krapkowice, 41,40% potwierdziło, że kilka razy było świadkami takiej sytuacji, a 5,10% przyznało, że często spotyka się z takimi przypadkami. 48,41% zaprzeczyło takim zdarzeniom, a pozostałe 5,10% nie zwraca uwagi na takie sytuacje.

Wykres 4. Rozpowszechnienie problemu alkoholizmu na terenie gminy Krapkowie

Postawy badanych mieszkańców wobec spożywania alkoholu warto podsumować przekonaniem na temat częstotliwości jego spożywania, która może prowadzić do uzależnienia. 53,50% ankietowanych ma świadomość, iż spożywanie napojów procentowych nie musi odbywać się każdego dnia, aby się od nich uzależnić, a odczuwanie potrzeby napicia się alkoholu nawet raz w miesiącu jest już sygnałem ostrzegawczym.

Problem związany z substancjami psychoaktywnymi w świadomości uczniów szkół z gminy Krapkowie

Procent zażywania substancji psychoaktywnych wzrasta dość dynamicznie wraz z wiekiem badanych uczniów. Poniższa tabela obrazuje procent uczniów poszczególnych klas, którzy odbyli już inicjację alkoholową i nikotynową.

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spożywanie alkoholu	11,34%	24,32%
Palenie papierosów	9,28%	21,05% (w tym osoby palące tradycyjne papierosy i e-papierosy)

Tabela14. Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

- Spośród osób mających za sobą inicjację alkoholową, 20,27% uczniów klas siódmych i ósmych piło alkohol za namową osób trzecich.
- Wśród okoliczności sprzyjających sięganiu po alkohol, uczniowie najczęściej wskazywali okres wakacyjny. Osoby, które przyznały się do picia alkoholu najczęściej deklarowały, że spożywały alkohol tylko raz (50,00%).
- Spośród osób mających za sobą inicjację nikotynową, 42,11% uczniów klas siódmych i ósmych zapaliło pierwszego papierosa za namową osób trzecich.
- Wielu ankietowanych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości poszerzają się wraz z wiekiem badanych. Poniższa tabela obrazuje procent znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne wśród uczniów.

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spożywanie alkoholu	22,68%	57,24%
Palenie papierosów	40,21%	70,07%
Zażywanie narkotyków	4,12%	14,80%

Tabela15. Znajomość osób zażywających substancje psychoaktywne

- Wraz z wiekiem wzrasta również możliwość dostępu do substancji psychoaktywnych. Poniższa tabela obrazuje ocenę dostępności substancji psychoaktywnych przez uczniów poszczególnych klas.

Dostępność substancji psychoaktywnych	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Zakup alkoholu		
- bardzo łatwy	7,22%	14,14%
- raczej łatwy	8,25%	8,55%

Zakup papierosów		
- bardzo łatwy	5,15%	16,12%
- raczej łatwy	6,19%	16,45%
Zakup narkotyków		
- bardzo łatwy	-	2,30%
- raczej łatwy		6,25%

Tabela16. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych

- Zdecydowana większość ankietowanych zaprzeczyła, iż używała narkotyków. Do zażywania narkotyków przyznało się 11 osób.
- Badani uczniowie prezentują stosunkowo dość dobry poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada. Poniższa tabela obrazuje poziom wiedzy uczniów poszczególnych klas w zakresie narkotyków.

Zakres wiedzy w zakresie narkotyków	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Konsekwencje zdrowotne		
- <u>nie znam</u>	<u>31,96%</u>	<u>17,11%</u>
- wiem ogólnie jakie są skutki	47,42%	52,63%
- potrafię dokładnie powiedzieć jaki wpływ mają narkotyki na poszczególne funkcje organizmu	20,62%	30,26%
Konsekwencje prawne		
- <u>nie znam</u>	<u>43,30%</u>	<u>18,42%</u>
- wiem ogólnie jakie są kary	47,42%	56,25%
- potrafię dokładnie powiedzieć jakie sankcje grożą za posiadanie narkotyków	9,28%	25,33%

Tabela17. Znajomość konsekwencji zdrowotnych oraz sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków

Po analizie powyższych danych zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy takich jak m.in.:

- Kontrole punktów sprzedaży alkoholu w zakresie przestrzegania i zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym.
- Prowadzenie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych z asertywnych technik odmowy sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym.
- Zwiększenie poziomu egzekwowania prawa w zakresie spożywania alkoholu w miejscach publicznych.
- Tworzenie programów pomocowych dla osób zagrożonych marginalizacją; w tym osób uzależnionych i współuzależnionych.
- Rozpowszechnianie informacji o instytucjach lokalnych udzielających pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym, na przykład poprzez plakaty i ulotki informacyjne.
- Podejmowanie działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki alkoholowej- organizacja warsztatów profilaktycznych dla uczniów szkół.
- Promowanie wydarzeń kulturalnych i społecznych o charakterze bezalkoholowym; wzbogacenie oferty aktywnych form spędzania czasu wolnego.
- Ułatwienie dostępności programów edukacyjnych dla osób dorosłych, dotyczących problemów związanych z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, przeciwdziałających przemocy, promujących zdrowy tryb życia.

Natomiast w odniesieniu do profilaktyki szkolnej zasadnym będzie podejmowanie działań z zakresu:

- Prowadzenie programów informacyjno - profilaktycznych podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji nadużywania alkoholu palenia papierosów czy używania narkotyków. Wysoki poziom wiedzy w tym zakresie jest bowiem niezbędny do podejmowania odpowiedzialnych i świadomych decyzji dotyczących stosowania tego typu substancji psychoaktywnych.
- Prowadzenie programów profilaktycznych kształtujących kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków/dopalaczy.
- Realizowanie szkoleń i warsztatów dla uczniów z zakresu profilaktyki społecznej.
- Preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz warsztatów dla młodzieży także zajęcia dla rodziców/prawnych opiekunów a także dla kadry pedagogicznej.
- Realizowanie warsztatów dla nauczycieli i wychowawców w zakresie: tworzenia, realizacji, monitoringu i ewaluacji programów profilaktycznych.

Przemoc i uzależnienie – wspólne mechanizmy

Podsumowując część badań dotyczącą zjawiska przemocy, widzimy, że problem ten dotyczy również mieszkańców z terenu gminy Krapkowice. Należy zwrócić uwagę na to, że mechanizmy przemocy i uzależnienia są bardzo podobne. Zarówno osoby stosujące przemoc, jak i uzależnione nie rozpoznają prawidłowo swoich stanów emocjonalnych które zamieniają się w formę zachowań agresywnych wobec bliskich albo w silne pragnienie wypicia alkoholu. Kolejnym problemem to bagatelizowanie problemu przemocy i nadużywania alkoholu. Izolacja społeczna to kolejny wspólny obszar dla przemocy i uzależnienia. Ponad 80 % dorosłych Polaków należy do grona konsumentów alkoholu. Każdego dnia kilka milionów Polaków pije alkohol a mimo to przeważająca większość z nich nie wchodzi w konflikt z prawem i nie stosuje przemocy wobec swoich bliskich. Prawdopodobnie osoby, które po spożycia alkoholu zachowują się agresywnie, charakteryzuje wyższa agresywność i impulsywność także wtedy, kiedy nie są pod jego wpływem. Substancja psychoaktywna w ich przypadku zmniejsza kontrolę nad własnymi reakcjami, dodatkowo pełniąc rolę usprawiedliwienia do agresywnych zachowań.

Analizując przeprowadzone badania w gminie Krapkowice aż 50,96% badanych mieszkańców potwierdza znajomość rodzin, w których stosowana jest przemoc. 15,19% respondentów osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie, a osobą stosującą przemoc był najczęściej ojciec. 30,41% badanych rodziców zna rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci. 47,54% badanych nauczycieli uważa, że w ich szkołach są uczniowie, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie. Opinie respondentów pozyskane w trakcie tworzenia Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych wskazują, że zasadne będzie podjęcie działań profilaktycznych w celu zwiększania świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz jej przeciwdziałania; w tym m.in.:

- Organizowanie spotkań z mieszkańcami i programów informacyjnych podczas, których udzielane byłyby porady jak radzić sobie z przemocą w rodzinie.
- Ułatwianie dostępności informacji na temat instytucji świadczących pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- Prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach wśród dzieci i młodzieży.
- Organizowanie imprez, spotkań integracyjnych dla rodzin, pozwalających na umacnianie więzi rodzinnych.

Jak wynika z Diagnozy przemoc jest równie istotnym problemem występującym w środowisku szkolnym. Szczególnie istotnym wydaje się być walka z agresją słowną, ośmieszaniem czy też poniżaniem. Agresja i przemoc w szkole przejawia się głównie w różnych formach napastliwości czy dokuczliwości jednych uczniów wobec innych (impulsywnym uderzeniu, zwymyślaniu, złośliwym podstawieniu nogi itp.) bądź w używaniu przez jakąś grupę dzieci siły czy pośredniej przemocy wobec słabszych, aby ich zastraszyć, podporządkować, uzyskać od nich pożądane "usługi"

i dobra (np. pieniądze, atrakcyjne przedmioty)³. Uczniowie biorący udział w badaniu potwierdzają występowanie przemocy w środowisku szkolnym.

- Wielu uczniów przyznaje, że osobiście doświadczyło w szkole przemocy. Takie sytuacje potwierdziło 23,71% uczniów klas piątych i szóstych oraz 22,70% uczniów klas siódmych i ósmych.
- Zarówno wśród uczniów młodszych jak i starszych najczęściej spotykaną formą przemocy okazała się agresja słowna, a kolejno ośmieszanie i wulgaryzmy. I to najczęściej z tymi formami przemocy spotkali się osobiście uczniowie poszczególnych klas. Poniższa tabela obrazuje występowanie zjawiska przemocy wśród uczniów poszczególnych klas.

Zjawiska przemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
złośliwe smsy, wpisy przez komunikatory	21,65%	37,50%
publikowanie w Internecie obraźliwych informacji	12,37%	23,03%
publikowanie amatorskich filmów video	15,46%	19,41%
poniżanie	39,18%	50,99%
zastraszanie	34,02%	34,87%
ośmieszanie, wulgaryzmy	44,33%	58,55%
szantaż	22,68%	27,30%
pobicie, opluwanie	37,11%	38,49%

³ <http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=PU2061>

wyzywiska, agresja słowna	50,52%	64,47%
groźenie, pokazywanie nieprzyzwoitych gestów	27,84%	37,17%

Tabela 18. Różnica ilościowa zjawisk przemocy wśród uczniów poszczególnych klas.

Należy zatem kontynuować projekty skupiające się na profilaktyce problemów agresji i przemocy, ukierunkowane na wszystkich uczniów. Planowane działania powinny być dostosowane do skali realnych problemów w różnych grupach wiekowych i obejmować przede wszystkim:

- Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zagadnień agresji, ze szczególnym uwzględnieniem agresji słownej, poniżania i ośmieszania. Zwiększanie wiedzy w zakresie sposobów radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych oraz reagowania wobec zachowań agresywnych pozwoli młodym ludziom na swobodne funkcjonowanie w środowisku rówieśniczym. Ponadto niezbędnym jest zwrócenie uwagi na rolę osoby krzywdzącej oraz tego jak bardzo silnie jej działanie może wpłynąć na psychikę ofiary, szczególnie w tak młodym wieku. Posiadanie przez uczniów wiedzy w tym zakresie będzie miało również pozytywny wpływ na kształtowanie zachowań rzutujących na ich samoocenę oraz pewność siebie.
- Ułatwianie dostępności informacji na temat instytucji świadczących pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy, gdyż jak wskazują wyniki istnieje spora grupa uczniów nie posiadająca wiedzy w tym zakresie.

Problem narkomanii i uzależnień w świadomości dorosłych mieszkańców z terenu gminy Krapkowice

Analiza danych uzyskanych od badanych mieszkańców gminy Krapkowice pokazuje problem narkomanii na terenie gminy. Połowa badanych mieszkańców uważa, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy, natomiast są to nieliczne przypadki.

- Według 14,75% nauczycieli w ich szkole są uczniowie, którzy mieli kontakt z narkotykami.
- 55,74% badanych nauczycieli oraz 76,29% badanych rodziców nie ma pojęcia czym są e-narkotyki.
- 83,61% badanych nauczycieli uważa, że wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem.
- 39,34% badanych nauczycieli dobrze ocenia swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego.
- 17,53% badanych rodziców nie potrafi rozpoznać osoby pod wpływem narkotyków.
- 46,39% rodziców rozmawia z dziećmi rzadko na temat konsekwencji związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych.
- Zdecydowana większość badanych mieszkańców tj. 80,25% nie posiada wiedzy na temat tego, gdzie można nabyć narkotyki.

- 32,48% ankietowanych mieszkańców przyznało, że zna osoby zażywające narkotyki.
- 12,74% mieszkańców przyznało się do eksperymentowania z narkotykami.
- 75,80% mieszkańców oraz 58,25% rodziców nie posiada wiedzy na temat instytucji pomagającym osobom uzależnionym.

Badania zrealizowane wśród mieszkańców pozwoliły stwierdzić, iż problem narkomanii w niewielkim stopniu dotyczy mieszkańców z terenu gminy Krapkowice. Aby uniknąć rozpowszechnienia się problemu, zasadne jest podejmowanie działań takich jak:

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii,
- realizowanie lokalnych kampanii społecznych na temat działania substancji psychoaktywnych,
- rozpowszechnianie rzetelnych informacji na temat substancji odurzających i ich szkodliwości poprzez lokalną prasę, tablice informacyjne, media,
- promowanie wśród społeczności lokalnej zdrowego stylu życia,
- zapewnienie dostępu do materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki narkotykowej,
- współpraca lokalnych instytucji w zakresie podejmowania działań na rzecz ograniczania rozmiarów zjawiska narkomanii.

Postawy uczniów wobec substancji psychoaktywnych

Procent zażywania substancji psychoaktywnych wzrasta dość dynamicznie wraz z wiekiem badanych uczniów. Poniższa tabela obrazuje procent uczniów poszczególnych klas, którzy odbyli już inicjację alkoholową i nikotynową.

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spożywanie alkoholu	11,34%	24,32%
Palenie papierosów	9,28%	21,05% (w tym osoby palące tradycyjne papierosy i e-papierosy)

Tabela 19. Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

- Spośród osób mających za sobą inicjację alkoholową, 20,27% uczniów klas siódmych i ósmych piło alkohol za namową osób trzecich.

Zadania nowego programu obejmują:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków osób zagrożonych uzależnieniem i osób współuzależnionych,
 - udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
 - prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
 - wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii,
 - podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
 - wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.
 - pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Dostosowany jest do specyfiki problemów społecznych występujących w gminie Krapkowie i uwzględnia lokalne możliwości realizacji pod względem prawnym, administracyjnym i ekonomicznym.

Działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii na terenie gminy mają charakter długofalowy i stanowią kontynuację wcześniej podejmowanych Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, co w dużym stopniu warunkuje ich skuteczność. W Programie zawarty jest szereg działań, zgodnych zarówno z kierunkami zawartymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, przeciwdziałaniu narkomanii jak i z innymi dokumentami strategicznymi na poziomie ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym. Program może być modyfikowany w przypadku uzasadnionych potrzeb związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii uchwałami Rady Miejskiej w Krapkowicach.

Zakup narkotyków		
- bardzo łatwy	-	2,30%
- raczej łatwy		6,25%

Tabela 21. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych

- Zdecydowana większość ankietowanych zaprzeczyła, iż używała narkotyków. Do zażywania narkotyków przyznało się 11 osób.
- Badani uczniowie prezentują stosunkowo dość dobry poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada. Poniższa tabela obrazuje poziom wiedzy uczniów poszczególnych klas w zakresie narkotyków.

Zakres wiedzy w zakresie narkotyków	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Konsekwencje zdrowotne		
- <u>nie znam</u>	<u>31,96%</u>	<u>17,11%</u>
- wiem ogólnie jakie są skutki	47,42%	52,63%
- potrafię dokładnie powiedzieć jaki wpływ mają narkotyki na poszczególne funkcje organizmu	20,62%	30,26%
Konsekwencje prawne		
- <u>nie znam</u>	47,42%	56,25%
- wiem ogólnie jakie są kary	9,28%	25,33%
- potrafię dokładnie powiedzieć jakie sankcje grożą za posiadanie narkotyków		

Tabela 22. Znajomość konsekwencji zdrowotnych oraz sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków

Część badań dotycząca postaw uczniów z terenu gminy Krapkowice wobec różnego rodzaju substancji psychoaktywnych pozwoliła na ocenę poziomu zagrożeń z nimi związanych. Analizując szczegółowe dane zauważamy, że wraz z wiekiem wzrasta możliwość dostępu do używek jakimi są papierosy, alkohol czy też narkotyki. Co więcej wielu uczniów ma problem z asertywnością, gdyż jak przyznają, ich pierwszy kontakt z tego typu używkami nastąpił za namową osób trzecich. Należy zatem rozmawiać z uczniami o asertywności

i o różnych technikach odmowy w przypadku, gdy ktoś proponuje im jakąś używkę. Ważna jest tu również rola rodzica. Jak się okazało w obydwu grupach wiekowych rodzice cieszą się bardzo wysokim zaufaniem i uczniowie przyznają, że chętnie dzielą się z nimi swoimi problemami. Reasumując, w zakresie profilaktyki szkolnej, zasadnym będzie podejmowanie następujących działań:

- prowadzenie programów informacyjno-profilaktycznych podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji nadużywania alkoholu palenia papierosów czy używania narkotyków. Wysoki poziom wiedzy w tym zakresie jest bowiem niezbędny do podejmowania odpowiedzialnych i świadomych decyzji dotyczących stosowania tego typu substancji psychoaktywnych,
 - prowadzenie programów profilaktycznych kształtujących kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków/dopalaczy.
 - realizowanie szkoleń i warsztatów dla uczniów z zakresu profilaktyki społecznej.
 - preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz warsztatów dla młodzieży także zajęcia dla rodziców/prawnych opiekunów a także dla kadry pedagogicznej.
- realizowanie warsztatów dla nauczycieli i wychowawców w zakresie: tworzenia, realizacji, monitoringu i ewaluacji programów profilaktycznych.

Uzależnienia behawioralne wśród mieszkańców i dzieci z gminy Krapkowie

Do grupy uzależnień behawioralnych zaliczają się rozbudowane i różnorodne objawy związane z częstym i powtarzalnym wykonywaniem tych samych czynności lub całych grup czynności. Najczęściej ich powtarzanie wywołuje pozytywne odczucia u osób z uzależnieniami behawioralnymi, takie jak przyjemność, euforia, zaspokojenie czy ulga. Zestaw zachowań i czynności, których notoryczne powtarzanie może przerodzić się w uzależnienie behawioralne, rozrasta się od momentu wyodrębnienia tej grupy zaburzeń.

Do najczęstszych uzależnień od wykonywanych czynności zaliczają się uzależnienia od: Internetu, hazardu, gier komputerowych, jedzenia, pracy, zakupów, telefonu komórkowego, telewizora itp.

Uzależnienia behawioralne charakteryzują się następującymi cechami:

1. silna potrzeba powtarzalnego wykonywania określonych czynności,
2. niemożność zrezygnowania z podjęcia danej czynności,

3. pojawienie się objawów typowych dla syndromu odstawienia, w sytuacjach, gdy wykonywanie danej czynności nie może zostać zrealizowane,
4. rezygnacja z innych źródeł sprawiających satysfakcję (np. udziału w życiu towarzyskim, rodzinnym),
5. wzrastająca tolerancja na doznawanie przyjemności,
6. intensywność wykonywania określonej, zaburzonej czynności wzrasta z czasem,
7. ogólny nastrój i samopoczucie zależy od możliwości wykonywania danej czynności,
8. uciążliwe nawroty w przypadku prób zaprzestania wykonywania danej czynności.

Należy zwrócić uwagę, że osoby dotknięte uzależnieniami behawioralnymi wykazują identycznie objawy, co osoby uzależnione od przyjmowania substancji chemicznych. W obu przypadkach występuje nadmierna potrzeba zaspokojenia określonej potrzeby, połączona z utratą kontroli nad nią i podporządkowaniu jej swojego codziennego życia. Mimo tych podobieństw wiele z uzależnień behawioralnych jest społecznie akceptowanych lub uznawanych za normę. Sytuacja ta dotyczy przede wszystkim pracobolizmu czy uzależnienia od diety i odchudzania, które w niektórych grupach społecznych są obowiązującymi normami.

Dzieci również mogą cierpieć z powodu uzależnień behawioralnych. Najczęściej dotyczą one potrzeby korzystania z telefonu komórkowego, ćwiczeń fizycznych, dostępu do Internetu lub telewizora, grania w gry komputerowe. W przypadku dzieci częstym objawem i potencjalną przyczyną wystąpienia uzależnień behawioralnych jest osłabiona, niewystarczająca więź z rodzicami lub pozostałymi członkami rodziny. Również inne zaburzenia występujące w trakcie procesu wychowawczego mogą przekładać się na uzależnienie od wykonywania określonej czynności. Ocenia się, że dzieci, które wychowywały się w atmosferze przemocy fizycznej lub były pozbawione więzi z rodzicami, mają większą tendencję do uzależnień behawioralnych.

Badania ankietowe przeprowadzone w 2017 roku przez CBOS na temat hazardzistów, pokazują, że w ciągu ostatniego roku przed badaniem niemal połowa Polaków przynajmniej raz uczestniczyła w grze na pieniądze. Ponadto problem hazardu dużo częściej dotyka mężczyzn niż kobiety. Co więcej, jest on najbardziej nasilony w grupie wiekowej od 35 do 44 lat oraz od 18 do 24 lat⁴.

W trakcie ankietyzacji zapytano więc badanych mieszkańców gminy Krapkowice o to czy zdarza im się uczestniczyć we wskazanych formach gier losowych. Jak wynika z pozyskanych danych zdecydowana większość ankietowanych nie bierze udziału w tego typu grach. Wśród tych,

⁴ CBOS, *Hazardziści*, 2017 r.

którzy przyznali się do uczestnictwa, najbardziej popularną formą gier okazały się zakłady bukmacherskie typu STS, Lotto, w których jak najczęściej przyznawali respondenci uczestniczą od czasu do czasu. Szczegółowy rozkład odpowiedzi respondentów został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Rodzaje gier losowych	Tak, regularnie	Tak, od czasu do czasu	Korzystałem w przeszłości	Nie
Konkursy organizowane przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych, polegające na wysyłaniu płatnych smsów	1,27%	10,19%	17,20%	71,34%
Gry na automatach w salonie gier	0,64%	1,91%	5,10%	92,36%
Zakłady bukmacherskie np. STS, Lotto	6,37%	19,11%	14,01%	60,51%
Internetowe gry hazardowe np. poker	0,64%	1,27%	3,18%	94,90%

Tabela 23. Czy uczestniczy Pan/Pani we wskazanych formach gier losowych?

Jak się okazało, 35,03% nie zna w swoim otoczeniu osób, które korzystają regularnie z gier hazardowych. Idąc dalej, 50,96% przyznało, że zna 1-2 takie osoby, 7,64% odpowiedziało, że zna od 3 do 5 osób, a pozostałe 6,37% powyżej 5 takich osób.

Jak wynika z pozyskanych danych prawie wszyscy badani uczniowie klas piątych i szóstych posiadają swój komputer, telefon czy tablet. Jak najczęściej przyznają uczniowie, że sprzętów elektronicznych korzystają od 1 do 3 godzin w ciągu dnia. Badani korzystając z komputera, telefonu czy tabletu najczęściej poświęcają swój czas na gry w wirtualne światy, kolejno na odwiedzanie stron internetowych w związku z nauką, a następnie na śledzenie portali społecznościowych. Najbardziej korzystają ze stron tematycznych lub zawierających fora. Należy zauważyć, że od czasu pandemii koronawirusa w sposób znaczący wydłużył się czas tzw. ekranowy poświęcany na korzystanie z dzieci i młodzieży z zasobów sieci. Przed pandemią około 7 % nastolatków korzystało z Internetu więcej niż 6 godzin dziennie, w trakcie pandemii odsetek ten na podstawie równych badań wzrósł do około 50 %. Nauka w formie zdalnej zdecydowanie przyczyniła się do wzrostu czasu jakim nastolatki poświęcają na korzystanie z wirtualnej rzeczywistości.

Reasumując powyższe w ramach działań profilaktycznych zaleca się realizację zajęć i aktywności służących do pracy nad rozwijaniem umiejętności, powinny dotyczyć trzech obszarów:

1. Umiejętności komunikacyjnych i interpersonalnych w celu: nawiązywania i utrzymywania bliskich relacji z ludźmi, lepszego zarządzania swoimi emocjami w kontaktach interpersonalnych, asertywnego reagowania w sytuacji nacisku, budowania wspierającego otoczenia społecznego.
2. Umiejętności podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów w celu: korzystania z wiedzy dotyczącej zagrożeń związanych z nałogowymi czynnościami, analizowania powodów oraz skutków uzależnień behawioralnych, korzystania z pomocy w sytuacji oceny zagrożenia, krytycznego patrzenia na negatywny wpływ mediów, środowiska, poznania sposobów na zdrowe spędzanie czasu wolnego.
3. Umiejętności z zakresu radzenia sobie i samokontroli w celu: wzmocnieniu poczucia sprawstwa w decydowaniu o sobie i swoich wyborach, poznaniu konstruktywnych sposobów zarządzania swoimi emocjami, lepszemu radzeniu sobie ze stresem, budowaniu stabilnej samooceny i poczucia własnej wartości.

CZĘŚĆ III Cele i zadania programu

Celem operacyjnym Narodowego Programu Zdrowia jest profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Celem głównym gminnego programu jest ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości wszystkich mieszkańców gminy oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Harmonogram realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Krapkowicach

Cel 1. PROMOCJA ZDROWIA				
Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo wychowawczych i socjoterapeutycznych. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi				
	Zadania szczegółowe	Mierniki osiągnięcia celu	Realizatorzy zadań	Termin
1.1 EDUKACJA ZDROWOTNA				
1.1.1	<i>Podniesienie świadomości osób poprzez prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych, w obszarze profilaktyki i zachowań ryzykownych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i innych wydarzeń lokalnych skierowanych do ogółu</i>		<ul style="list-style-type: none"> GKRPA ZI ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 	Przez cały okres realizacji programu

	1.1.2	<p><i>mieszkańców.</i></p> <p><i>Prowadzenie działań edukacyjnych, w tym kampanii społecznych adresowanych do różnych grup docelowych na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych, leków, uzależnień behawioralnych,</i></p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie kampanii profilaktycznych (dot. uzależnień i przemocy domowej) - prowadzenie działań informacyjnych skierowanych do klientów kupujących alkohol (ulotki, plakaty) - podjęcie działań na rzecz nietrzeźwości kierowców: zajęcia edukacyjne dla młodzieży szkół podstawowych, średnich i zawodowych, szkół nauki jazdy. <p><i>Prowadzenie działań edukacyjnych dla dorosłych w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - edukowanie pedagogów szkolnych i nauczycieli - edukowanie rodziców przy okazji wywiadówek szkolnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba realizowanych kampanii profilaktycznych • Liczba osób uczestniczących w zajęciach edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • oświata • policja 	
--	-------	---	--	--	--

1.1.3	<p><i>Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - społeczna debata - umieszczanie informacji na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Krapkowicach (w zakładce GKRPA) i lokalnej prasie. - rozpowszechnienie informatora dot. placówek udzielających pomocy, informacji na temat Procedury „Niebieskie Karty”, rozpowszechnienie broszur i plakatów. - przekazanie dla nauczycieli i pedagogów szkolnych informacji na temat miejsc pomocy osobom dotkniętym uzależnieniami i przemocą w rodzinie celem poinformowania dzieci i młodzieży w szkołach gminy Krapkowice. Przekazanie informacji dzieciom i młodzieży szkolnej o instytucjach zajmujących się procedurą „ Niebieskie Karty np.: kto może założyć procedurę, do jakich instytucji można zgłosić przemoc w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób biorących udział w debacie • Ilość osób • Liczba materiałów 	<ul style="list-style-type: none"> • GKRPA • oświata 	
1.1.4	<p><i>Prowadzenie i utrzymanie świetlic środowiskowych na terenie Gminy Krapkowice</i></p>			

	<p>- zajęcia opiekuńczo-wychowawcze prowadzone z dziećmi i młodzieżą (podczas zajęć prowadzenie kampanii, edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień , w tym uzależnień behawioralnych)</p> <p>- dofinansowanie do wyżywienia dzieci z rodzin problemowych w świetlicach środowiskowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba świetlic; • Liczba uczestników w świetlicach • Liczba uczestników korzystających z dożywiania 		
1.1.5	<p>Szkolenie kadr :</p> <p><i>Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu, narkotyków, NSP , uzależnień behawioralnych oraz w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie oddziaływań profilaktycznych oraz udzielających pomocy dzieciom z rodzin z problemami uzależnień i przemocy..</i></p> <p>- organizowanie szkoleń dla grup zawodowych zaangażowanych w rozwiązywanie problemów uzależnień i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (GKRPA, ZI. Policja, OPS, służba zdrowia, kuratorzy i inni przedstawiciele).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba szkoleń • Liczba przeszkolonych osób 	<ul style="list-style-type: none"> • GKRPA • OPS 	Przez cały okres realizacji programu

1.1.6	<p>Zmniejszenie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu.</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych oraz innych zainteresowanych służb; - kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba punktów sprzedaży alkoholu • Liczba osób biorących udział w szkoleniach 	<ul style="list-style-type: none"> • GKRPA • Wydział działalności gospodarczej 	Przez cały okres realizacji programu
1.1.7	<p>Podjęcie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w roli oskarżyciela publicznego</p> <ul style="list-style-type: none"> - występowanie przed sądem w roli oskarżyciela posiłkowego, w przypadku zaistnienia takiej konieczności 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba kontroli • Liczba spraw w sądzie 		
Cel 2. Profilaktyka 1.2				
1.2.1	<p>Profilaktyka uniwersalna:</p> <p>Poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie</p>		<ul style="list-style-type: none"> • GKRPA 	Przez cały okres realizacji

	<p>uniwersalnych programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, które biorą pod uwagę wspólne czynniki ryzyka problemów alkoholowych i innych zachowań ryzykownych i czynniki chroniące, wspierające prawidłowy rozwój</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie programów (w tym rekomendowanych) i warsztatów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych. - prowadzenie programów dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych rekomendowanych programów w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego z obszaru profilaktyki uniwersalnej adresowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych; <p>Profilaktyka selektywna: Poszerzanie i udoskonalanie oferty , upowszechnianie oraz wdrażanie programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba programów • Liczba odbiorców 	<ul style="list-style-type: none"> • Oświata • ZI 	programu
--	---	--	---	----------